

חוזר מינהל הסיעוד

משרד הבריאות

כ"ה באייר, התשע"ב
17 מאי 2012
אסמכתא: 20711912
מס': 94

נושא: גבולות השימוש בפרוטוקולים טיפוליים על ידי אחיות מוסמכות

הגדרת העיסוק ברפואה, בפקודת הרופאים, כוללת פעילויות שמקצועות הבריאות האחרים, לרבות אחיות עוסקים בהם, לאחר שהואצלו להם כחוק.

מנגנון זה של האצלה, הוא המנגנון היחיד שמאפשר הרחבת סמכות לאחות או לאחרים.

על אף שפעולות רבות, המתבצעות ליד מיטת החולה, נמצאות בתחום האפור, באשר לשיוכן ל"עיסוק ברפואה", הרי שפרוטוקול טיפולי יכול לכלול אך ורק סמכויות שהואצלו כמצוין לעיל.

פרוטוקול אינו יכול לעקוף את החוק ולפיקך, אינו יכול לשמש כלי לפריצת גבולות המקצוע של האחות.

ההנחיה המצורפת נועדה להבטיח כי השימוש בפרוטוקולים למטרות טיפול ייעשה בגבולות הסמכות שהואצלה לאחות לפי השכלתה והכשרתה.

המחלקה להנחיות מקצועיות במנהל הסיעוד תעמוד לרשותכם לייעוץ ולהכוונה בעדכון ובניית פרוטוקולים.

בברכה,

ד"ר שושנה ליב"א
אחות ראשית ארצית
וראש מינהל הסיעוד

העתק: פרופ' ר. גמזו, המנכ"ל
ד"ר ב. לב, משנה למנכ"ל
פרופ' א. אפק, ראש מינהל הרפואה
עו"ד ר. אבישר, לשכה משפטית

הנחיות

שם ההנחיה: גבולות השימוש בפרוטוקולים טיפוליים מס' ההנחיה: 18816012
על ידי אחיות מוסמכות

הנחיה -
רף המבטיח איכות
מינימלית

תחום: תפקוד מקצועי מחלקה: הנחיות מקצועיות

מטרה: להבטיח כי השימוש בפרוטוקולים למטרות טיפול לא יהווה כלי לפריצת גבולות המקצוע החוקיים בעבודת האחיות

עיקרי ההנחיה: אחות תטפל בחולה, באמצעות פרוטוקול, שכולל סמכות הנובעת מעיסוקה כאחות או סמכות שהואצלה לה.

אוכלוסיית יעד: אחיות מוסמכות
אחריות ליישום: מנהלות הסיעוד במוסדות רפואיים

תאריך פרסום: 17.5.2012 תאריך החלה: מיידי

תאריך בקרה ליישום ההנחיה: 1.5.2013

חתימה:

ד"ר סימה רייכר
מנהלת המחלקה להנחיות מקצועיות

- תחומים:
- 1 - בחינות
  - 2 - תקציב
  - 3 - בקרה
  - 4 - הכשרה והשתלמויות
  - 5 - רישום ורישוי
  - 6 - תפקוד מקצועי
  - 7 - קישורים למנכ"ל
  - 8 - קישורים למינהל הרפואה

יחידות:

- פמ - פיתוח מקצועי
המ - הנחיות מקצועיות
הס - הסמכה
בח - בחינות
נכ - ניהול כספים
מנ - מנהלה

רקע:

עבודתה המקצועית של האחיות המוסמכות, כוללת גם ביצוע החלטות ופעולות במתארים ו/או במצבים מוגדרים, שנורמטיבית הן בגדר עיסוק ברפואה. האחיות רשאיות לבצע פעולות אלו בהתקיים אחד מהתנאים הבאים:

1. הפעולות הואצלו לה כדיון, דהיינו על פי סעיף 59 בפקודת הרופאים, לרבות תקנות הרופאים (כשיריות לביצוע פעולות חריגות), תשס"א-2001.
  2. הפעולות הוגדרו, על פי חוזרי מנכ"ל, כפעולות סיעוד לאחיות בתחומים קליניים מוגדרים, לרבות ויסות ואיזון של תרופות.
  3. קיבלה הרשאה אישית לרישום מרשם לקביעת טיפול תרופתי המשכי, בהתאם למפורט בפקודת הרוקחים (נוסח חדש), תשמ"א-1981 (הוראות לעניין מתן מרשם בידי אח או אחות מוסמכים, ילקוט הפרסומים 6064, כ"ה בטבת התש"ע, 11.1.2010).
- מתן סמכות לאחות שהיא בגדר עיסוק ברפואה ואינה בהלימה לאחד משלושת הסעיפים לעיל הוא בניגוד לחוק.
- הנחיה זו באה להבטיח כי השימוש בפרוטוקולים טיפוליים על ידי אחות ייעשה בגבולות החוק.

הנחיות

הגדרות לעניין הנחיה זו:

- ✓ פרוטוקול טיפולי – רצף של הוראות לביצוע טיפול המבוסס על תרשים זרימה.
- ✓ סמכות מקצועית – הזכות לקבל החלטה, שהותרה על פי חוק/תקנות, בהקשר לקביעת טיפול, לרבות תכשירים רפואיים.
- ✓ אחריות מקצועית – החובה למתן דין באשר לביצוע פעולה של אחות במסגרת הטיפול בחולה.

פירוט ההנחיה

1. יישום סמכות שהותרה לאחות, באמצעות פרוטוקול טיפולי, יתקיים באחד מהתנאים הבאים:
  - א. ביצוע הוראה חד משמעית בתנאים ברורים (אם-אז).
  - ב. קבלת החלטה על פעולה בתחום העיסוק ברפואה על בסיס האצלה חוקית.
  - ג. הפעולה היא רישום מרשמים לטיפול תרופתי המשכי עליה קיבלה הרשאה אישית, בהתאם לחוק.
  - ד. בחירת תרופה חלופית מתוך מאגר OTC.
2. אין להשתמש בפרוטוקול המנחה לביצוע פעולות שהן בסתירה לחוק. להלן פירוט:
  - א. בחירת תכשיר רפואי, להתחלת טיפול רפואי, לרבות תרופה מתוך חלופות.
  - ב. ביצוע פעולה שהיא בבחינת עיסוק ברפואה, שלא הואצלה לאחות כנדרש.
3. באחריות מנהלת הסייעוד במוסד הרפואי:
  - א. להביא לידיעת כול אחות במוסד הרפואי מה הן הסמכויות המותרות לפעילותה על פי השכלתה והכשרתה.
  - ב. להתאים פרוטוקולים טיפוליים הקיימים בשירות האחות במוסד הרפואי, ליישום על פי הסמכות המותרת.

אחריות ליישום:

מנהלות הסייעוד במוסדות הרפואיים.

רשימת תפוצה:

- צוות מינהל הסייעוד
ממונות ארציות על יישום סטנדרטים (האגף לרפואה כללית, קהילה, גריאטריה, פסיכיאטריה)
מפקחת ארצית בריאות הציבור
מנהלת הערכות הקהילה ותכנון פריסת כוח אדם לשעת חירום
מפקחות מחוזיות ונפתיות לשכות בריאות
מנהלות סיעוד בת"ח כלליים
מנהלות סיעוד בת"ח גריאטריים
מנהלות סיעוד בת"ח פסיכיאטרים
מנהלות סיעוד בתי אבות
אחיות ראשיות קופות חולים
ראשי חוג לסייעוד
מנהלות בת"ס לסייעוד
יו"ר הסתדרות האחים והאחיות בישראל